

NOVA PRAVDA

GLASILO NARODNO-SOCIJALISTIČNE STRANKE.

Uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Gradišče št. 7, levo.
Telefon št. 77.

Izhaja vsako soboto.

Mesečna naročnina: za tuzemstvo 6 Din, za inozemstvo 8 Din.

Inserati se računajo po velikosti. Cene so navedene
v oglasnem delu.

Naši mladini.

Sedmega in osmega septembra zboruje v Mariboru narodno-socijalistična mladina.

Že v zorni mladosti okuša proletarski rod vse krivice, ki izhajajo iz neenake borbe med razredom neposredno v razredom tistih, katerim nudi današnji krivični družabni red izobilje in neomejeno gospodstvo. Komaj se za-ve proletarski otrok svojega življenja, že ga potisne težka vsakdanja borba za kruh v zaduhle delavnice, tovarne in rudokope. Komaj je odrasel otroškim igrarim in ljudski šoli, že mora na delo, na trdo delo od zore do mraka. In čez to se izoblikuje iz otroka mlad mož, ki nima spominov na lepo mladost, ampak nosi v svojem srcu samo trpko zavest, da je rojen iz trpljenja in za trpljenje. Hoditi mu je v življenju pot, ki jo je hodil vse življenje njegov proletarski oče in ki jo je hodila njegova proletarska mati.

Taka je resnica. Ker je pa ta resnica tudi krivica, je naravno, da v mladosti, življenja in resnice žejnem proletarcu izbruhne vprašanje: Ali mora ostati tako vse življenje? Ali nisem tudi jaz enakovereden in enakopraven član človeške družbe? Ali nimam tudi jaz pravice do človeka, vrednega življenja?

Vprašanje sledi odgovor: Da, tudi ti, ki si danes izkoriščen, tlačan in brezpraven hlapec, imaš isto pravico do uživanja življenjskih dobrin, kot jo ima privilegirani kapitalistični razred. Samo to je, da ti te pravice še ne uživaš, dočim jih kapitalistični razred že ima. In še to je, da bo dosegel svojo pravico le z bojem v razredno-zavedni proletarski organizaciji.

V tem spoznanju je mladi proletarec potrjen v naukih socializma, in v tem spoznanju temelji namen in borbenost narodno-socijalističnih mladinskih organizacij.

Seveda je pa pogrešeno, če bi mislili, da je socialno, gospodarsko in kulturno blagostanje odvisno izključno le od dosega materijalnih dobrin. Sporedno z borbo za materijalne dobrine, mora stremeti naše udejstvovanje predvsem za to, da dvignemo proletarijat iz močvirja srčne posurovelosti in ga prerodimo v znamenju humanitete in človečnosti. Naš cilj bodi: pravna povzdiga človeka do one stopnje, ko bo v njem zamorjen nizki in brahijalni egoizem ter doseženo čisto bratstvo. Vsakdo se mora zavedati, da ne živi radi samega sebe in da ne sme nikdar nikomur storiti kaj takega, kar ne bi hotel, da bi drugi njemu napravili. Če to dosežemo, nam bo pristoječa pot v socialistični družabni red in ne bo je sile na svetu, ki bi lahko zastavila novemu, preloženemu človeku pot v svetlejšo in boljše bodočnost.

F. B.

Status quo.

Po členu 95. oz. 135. ustave so se pod vladno P.-P. na brzo roko imenovali veliki župani za Hrvatsko in Slavonijo ter drugod. Pričelo se je brez potrebnih priprav z likvidacijami pokrajinskih uprav. Razni vzroki, zlasti pa dejstvo, da je rabil prejšnji režim na vodilnih mestih predvsem dobre agitacije, so zakrivali, da se likvidacija ni mogla izvesti. Nove oblasti niso bile organizirane. Pokrajinske uprave torej niso imele komu predati agend. Nastal je kaos v upravi, zastoj, ki je onemogočal poslovanje. Nikdo se ni več spoznal. Nikdo ni hotel biti kompetenten. Od Poncija do Pilata je bilo treba romati v najpriprostejših zadevah, pa še nisi ničesar opravil. Akti so se množili. Družba, družbe, zasebniki so trpeli ogromno škodo. Nevolja je rasla. Ljudstvo je preklinalo. Oblasti so pa gledale skozi prste. P.-P. partizani so se izkazali pač za dobre priganjače, so znali brezobzirno zatirati nasprotno mnenje, so oboroževali na skrivnem lastne pristaje ter uganjali korupcijo na debelo, odpovedali pa so baš v najvažnejših stvareh tam, kjer je bilo treba pokazati največ organizatornega talenta, takta in obzirnosti. Vidovdanska ustava se je izkazala praktično za neizvedljivo, ker je režim radi svoje nespособnosti ni mogel izvesti.

Tak je bil položaj, ko je nastopila nova vlada. Kaos, ki je vladal z malimi izjemami povsod v prečanskih kolonijah, je onemogočal uradovanje ter dajal priliko raznim temnim elemen-

Ni lahka pot do našega cilja. Tem težja, ker današnji družabni red naravnost sili proletarijat v nasprotno smer. Več že večkrat ugotovljenih vzrokov je za to in gotovo ni med zadnjimi oni, da zastopniki današnjega kapitalističnega družabnega reda v obrambo svojega privilegiranege stališča niti ne dopuste, da se izvrši pravni prepoved proletarijata. Znano je, kakšne ovire se stavlja jo od vladajočih proletarskih organizacij, izobrazbi proletarske mladine in raznim socialnim institucijam, ki so ustanovljene v te svrhe. Nov človek, ki bi obvladal gibanje proletarijata, bi bil pač zadnji memento kapitalističnim izkoriščevalcem. In ravno, ker vemo za učinek, ki ga bo povzročila dosega našega cilja, moramo navzlic vsem zaprekam na delo, na težavno, a hvaležno delo.

In kdo je bolj poklican k temu, kot mladinske proletarske organizacije! Naše mladinske organizacije so na najboljši poti, da vzgoje za socialistično borbo boljše naraščaj od današnje starejše generacije. Prepričani smo, da bo tudi nedeljski zbor dokazal, da hočejo tudi se naprej ostati na tej poti.

Izobraževalno in vzgojno delo, ki ga navzlic težkočam vrše naše mladinske organizacije, je neprecenljive važnosti. Z mladino lahko še vse dosežemo. S starejšimi je že mnogo težje. Mladina je dovzetna za nove ideje. Če se bo mladina znanstveno bavila z idejami narodnega socializma, potem bodo iz njenih vrst izšli boreci, ki ne bodo nikdar omahovali, ki bodo dnevnega političnega vprašanja dobro razločevali od načelnosti in ki ne bodo v nobenem slučaju izdali z uskočvom našega prapora. Mladina naj se zaveda, da se brez socialistične izobrazbe ni mogoče udeleževati v politiki, se ni mogoče uspešno boriti za pravice proletarijata in ne misliti na to, da bi kdaj dosegli nov družabni red. Kdor nima socialistične izobrazbe, lahko kvečjemu uganja demagogijo in se udeležuje praznega kričanja po gostilnah in cestah. Vse to pa ne bo koristilo narodnemu socializmu, in ne proletarijatu. Življenje je prereno, in narodno-socialistična ideja pregloboka, da bi jo bilo mogoče odpraviti s publicami.

Vsa bodočnost je v rokah mladine. Bodočnost narodnega socializma in bodočnost boljših časov za jugoslovanski proletarijat. Razumljivo je, da zato Narodno-socialistična stranka polaga največjo važnost na svoje mladinske organizacije. Saj se v mladinskih organizacijah formirajo leto za letom nove čete strankine armade.

Parlament naše mladine v Mariboru zasluži zato našo največjo pozornost.

Pozdravljeni, najmlajši boreci, za narodno-socialistično idejo!

tom ribariti v kalnem. Pravna sigurnost, zaupanje v državne oblasti in vera v objektivno postopanje je ginilo, kakor kopni sneg spomladi pod toplimi solničnimi žarki. Treba je bilo remedure.

To je uvidela tudi nova vlada. Da se izogne katastrofi, je ustavila likvidacijo pokrajinskih uprav in se pripravila, da upostavi, kakor se kaže povsod v prečanskih krajih nekak status quo. Tudi v Sloveniji je imela SLS sličen načrt. Zahtevala je, da se imenuje za celo pokrajino edini veliki župan v Ljubljani, v Mariboru pa le podžupan. Za podžupansko mesto pa, ki ni predvideno v činovniškem zakonu, ni bilo dobili kandidata. Zato so morali imenovati tudi za Maribor člega župana, ker drugače šlo ni. Smešna je torej trditev »Jutra«, da je zahteva SLS propadla na kraljevem odporu.

P.-P. časopisje je zbog tega zagnalo preglušljiv krik in vik. Vsi veliki in mali, ki trobijo v rog prejšnjega režima, označujejo obustavitev likvidacije kot »prvo koncesijo« Radiću. Stvar je predbesta, da bi se pečali z njo, ko ne bi tičalo za njo toliko zlobe. Hrvatska je imela pod Ogrsko svojega bana in svojo avtonomijo, ki sta jo P.-P. ukinila, da potlačita prav po »bratsko« Hrvate. Nova vlada, ki stoji na stališču sporazuma, je dala Hrvatom del pravice nazaj. Kaka »koncesija« je to? O koncesijah pač ne more govoriti razbojnik, ki je sodnijsko prisiljen povrniti oropane imetje.

Še bolj se smešijo ti lističi, če se sklicujejo na zakone in ustavo, ki jo je prejšnji režim poznal le v toliko, v kolikor je služila »partiji«, oziroma izvestni kliku. Mi vemo, kako je P.-P. režim zlorabil ustavo pri zatiranju časopisja osebne svobode, svobode zborovanja itd. Mi vemo, kako so n. pr. Wilder i. dr. hoteli uplavi na sodstvo itd. Zlasti pa vemo, kako so se nastavljali in zapostavljali uradniki in vemo, da jim je prejšnji režim za četrta leta prikrajševal postavno izmero dohodkov, dasi ravno ni denarja nikdar manjkalo v »partijske« svrhe. Kakor roganje zveni tedaj povdaranje zakonov iz ust tistih, ki so poznali zakone, dokler so bili na krmilu, le v lastni profit.

Omenjene izpremembe na Hrvaškem in drugod pa ne pomenjajo kršitve ustave, ki se je izkazala za praktično neizvedljivo. P.-P. klika je bila dosti dolgo na krmilu, da bi bila mogla izvesti ustavo, če bi bilo mogoče. Ako danes vidiš v uvidevnim ravnanjem krpa P.-P. grehe, ji moremo to šteti le v dobro. Srbija je trinajstkrat menjala svojo

ustavo, pa ni razpadla. Trdno verujemo, da bo tudi Jugoslavija obstala, ako se izpremeni neizvedljiva Vidovdanska ustava.

Zato pa je še čas. Danes ima vlada polno drugih poslov. Izboljšati mora upravo in izdelati zakonske predloge za jesensko zasedanje skupščine. Baja in Lazica, Svetozar in Gregor pa naj lažejo po svojih trobilih, kakor jim drago. Na stvari sami jim tako dolgo ni mogoče nič izpremeniti, dokler ima vlada za seboj ogromno večino. To pa ima nesporno, kakor je pokazalo zadnje zasedanje.

Mi, narodni socialisti, nimamo niti najmanjšega povoda pretakati solze po P.-P. režimu. Bili smo pravtako na imeniku proskribirancev, kakor komunisti, klerikali, zemljoradniki, Radićevci i. dr. Ti časi so za nami in se ne povrnejo več. Zli duh Slovenije, dr. Žerjav, je s svojo cinično kliko doigral naslovno ulogo. Njegova pest nas ne bo več ovirala in nas tiščala k tlom, kakor dosedaj. Tudi nam se obeta prosteljši razmah.

Volilni boj v Mariboru.

Naša krajevna organizacija v Mariboru je izdala na svoje volilce sledečo okrožnico:

Tovariši volilci!

Dne 21. septembra nam bo treba stopiti na volišče, da oddamo svoje glasove tisti stranki, ki bo najbolje zastopala naše interese v občini. Krajevna organizacija naše stranke se je z odobritvijo načelstva v Ljubljani pridružila narodnemu bloku kot enakopraven član. V tem bloku, ki ima do podrobnosti izdelan delovni program, na katerem je tudi naša stranka sodelovala, imamo narodni socialisti vnaprej določeno število svojih kandidatov, ki bodo tudi izvoljeni in katerim bo mogoče v okviru delovnega programa izvajati program narodno-socialistične stranke. Zato je dolžnost vseh naših somišljenikov, da oddajo svoje glasove za listo narodnega bloka, ki bo imel svojo skrinjico na prvem mestu.

Zakaj gremo v volitve skupno z ostalimi narodnimi strankami?

Zato, ker smo po temeljitem prevdanku spoznali, da bi po sedanjem volilnem redu mariborska občina lahko prišla v posest nemškega kapitalizma, če bi narodne stranke šle ločeno v volilni boj in je bilo za nas odločilno, da se to ne zgodi, ampak da ostane Maribor še nadalje in tem bolj slovenski. Poleg tega se zavedamo, da bodo imeli naš delavec, uslužbenec, obrtnik in sploh slovenski človek tem več zaslužka in blagostanja, čim trdnje bo občina v naših rokah. Za nas, narodne socialiste, je narodno vprašanje predvsem socialna zadeva, ki globoko posega v dobrobit delovnega ljudstva. Šele po rešitvi narodnega vprašanja se nam bo v polni meri in uspešno mogoče posvetiti končni rešitvi socialnega vprašanja. Zato naj gredo na volišče vsi naši somišljeniki in naj pridobivajo za listo narodnega bloka tudi ostale Slovence. Pomen tega, da gre sleherni slovenski volilec na volišče, je v tem, da Nemec s svojim številom tudi absolutno porazimo. Slovenska zmaga mora biti popolna že radi tega, da se Nemci v Avstriji in Nemčiji ne bodo mogli sklicevati na to, da je Maribor nemški. Svoječasno ljudsko štetje, ki je pokazalo 24.000 Slovencev in 6000 Nemcev, morajo potrditi sedanje volitve. Vse govorenje o narodnosti in zvonjenje po točci nič ne pomaga, ako v odločilnem trenutku z dejanji ne dokažemo svoje narodnosti.

V Mariboru stoji zaenkrat narodni interes na prvem mestu, zato se je narodno-socialistična stranka pridružila narodnemu bloku, da s tem pripomore k ojačenju slovenskega življa.

Da narodni socialisti nismo iskali bloka s socialnimi demokrati, temu je vzrok ta, da so oni v obmejnih krajih bili vedno zagovorniki nemštva in so podpirali tuje rodu življenj in dajali prednost in zaslužka tujcem ter so s tem prikrajševali domačine. Tudi ne smemo pozabiti, da so bili Nemci v prejšnji državi privilegiranci in da so vsled tega v boju z nami v marsičem na boljšem. Izvajanje internacionalnega programa je radi navedenega

momenta vedno v škodo Slovencev. — Tudi še nismo pozabili, kako so postopali nemški socialni demokrati, ki so stali zmiraj na strani nemških šovinistov, vselej, kadar je šlo za boj proti Slovanom.

Da nismo iskali zveze s socialnimi demokrati, pa je vzrok tudi v tem, da oni sami v svoji vodilni vlogi v dosežanju občinskega zastopstva niso iskali nikoli zvez z nami, ampak raje povsod drugod. S kapitalističnimi strankami so se družili proti nam, kar dokazuje, da jim ni bilo resno za socializem, marveč samo za politične barantije in osebne koristi nekaterih njihovih voditeljev. Nič drugače niso postopali pri vseh socialističnih predlogih, ki jih je stavila naša delegacija v občinskem svetu. Tako n. pr. so zavrgli naš stanovanjski predlog in sestavljali svojega samo zato, da bi naš ne prišel v poštev. S tem se je cela ta važna zadeva zavlekla in končno sploh onemogočila, dasi je stanovanjsko vprašanje eno izmed najbolj perečih, ki zadene v prvi vrsti delavce in nastavlence ter sploh vse revno ljudstvo. Ponovno poudarjamo, da postopanje socialnih demokratov v mariborskem občinskem svetu ni šlo nikdar za splošnimi socialističnimi načeli, marveč večinoma le za osebnimi koristmi. Smatramo za docela neresne take socialiste, ki iz ljubosumnosti onemogočajo, da bi se uresničili predlogi drugih strank, čeprav so važni in koristni. Tako n. pr. še do danes ni rešen predlog naše delegacije, da mora občinski svet določiti za občinsko uradovanje slovenski službeni jezik, kar bi imelo za posledico nameščenje Slovencev. Resnici na ljubo naglašamo, da so celo oni, ki so kandidirali na delavski listi in se jih je smatralo za komuniste, bili v narodnem oziru boljši in da so boljše pojmovali načelo: »Na domači zemlji kruh v prvi vrsti domačinu!« Nismo nacionalni šovinisti in zato ne gojimo sovraštva do Nemcev. Nasprotno! V njihovi domovini jim želimo vse najboljšo, ker nam tako veleva naše vsečloveško čustvo. Tu pa, na naši zemlji, mora biti naš človek prvi in šele potem Nemec, ker tako zahteva naš interes in ker tudi oni nič drugače ne postopajo tam, kjer so doma.

Uverjeni smo, da je naše stališče nele pravilno, ampak tudi pravično. — Tudi smo prepričani, da bomo socialne interese našega delavstva in uslužbenstva lažje in z večjim uspehom branili v narodnem bloku, kakor bi bilo to mogoče skupno z laži-socialisti.

Pred očmi sta nam narodni značaj mesta Maribora in socialni interes našega narodnega proletarijata. Zavedamo se, da nam le delovni program narodnega bloka daje garancijo, da bomo lahko z uspehom ščitili narodne in socialne zahteve svojih volilcev. Zato pozivamo vse, ki izpovedujejo načela narodnega socializma, da sledijo našim navodilom in vrše agitacijo od moža do moža za častno zmago narodnega bloka.

Odbor krajevne organizacije narodno-socialistične stranke v Mariboru.

Mladinsko izobraževalno društvo „Bratstvo“ v Mariboru

priridi

ob priliki glavnega zbora jugoslov. narodno-socijalistične mladine

v nedeljo, dne 7. septembra 1924

v Narodnem gledališču

AKADEMIJO

Spored:

1. »U boj«, zbor iz opere »Zrinjski« (Drag. Hruza), Chateaux-Férah (Orient valček) (S. Bosiljevac). Zborovodja br. Müller.
2. Recitacije br. E. Kragelj-a.
3. »Prodana nevesta«, koračnica (B. Smetana - I. Bartl). »Oprosti mi, o majka moja«, molitev (I. Bozzoti). Zborovodja br. Müller.

4. Solo petje: a) Pavčič: Pred durmi; b) Grieg: Ljubim te; c) Konjovič: Aman, djevojko. Izvaja g. Živko August.

5. »Večer na Savi« (M. pl. Farkaš). »Z Velebita klik se ori«, moški zbor spremljan s tamburaškim zborom (S. F. Vilhar). — »Kolo« iz opere »Smiljana«, ženski zbor spremljan s tamburaškim zborom. »Romanca« (D. Hruza).

6. Solo petje: a) Romanca—Rubinstein; b) Arija Rudolfa iz opere »Boheme« — Puccini. Izvaja g. Živko August.

7. »U pečin«, uvertura — Zehetner. Fantazija iz opere »La Traviata« — Verdi. »U posavskoj šumi«, glasbena slika — Brož. Ljubljanski tamburaški zbor. Zborovodja br. Mikolič.

8. »Arabska serenada« — A. M. Dozella.

9. »Pred zarjo svobode«, dramatični prizor. Spisal Karol Novy. Igra dramatični odsek »Bratstva« — Ljubljana.

10. Zaključna koračnica.

Začetek akademije ob 19. uri.

Cene: Lože: št. 5, 6, 7, 8 Din 16.—; št. 1, 2, 3, 4 Din 13.—. Parterni sedeži: št. I. do II. Din 15.—; III. do VI. Din 12.—; VII. do IX. Din 10.—. Balkonski sedeži: I. Din 18.—; II. do IV. Din 10.—; V. do VI. Din 8.—. Galerijski sedeži: I. v. na sredi Din 6.—; I. II. v. spredaj Din 5.—. Stojišče: Din 4.—.

Po akademiji je v dvorani in vseh prostorih gostilne »Jadranc«, Rotovski trg.

LJUDSKA VESELICA S PLESOM.

Svirata godba »Drava« in lastni tamburaški zbor. — Vstopnina Din 5.—.

ODBOR.

Občinske volitve na Jesenicah.

Preteklo nedeljo so se vršile na Jesenicah občinske volitve, iz katerih je izšla naša stranka kljub tamošnjim nepovoljnim lokalnim razmeram prav častno. Dobili smo 85 glasov in 3 mandate. Najhujši udarec so dobili demokrati in socialisti. Demokrati še tembolj, ker je svoj čas dr. Žerjav dal postaviti za gerenta znanega Humra, ki mora delati tako, kakor hoče Žerjavova klika. Humer je poskušal vse, a nič ni pomagalo — demokrati so padli. Najhujši poraz pa so doživeli socialdemokrati, ki so imeli nekdanj na Jesenicah velikansko večino.

Da ni bilo demokratskega pritiska, ki je našel svojo pomoč tudi v tovarnah, da se ni ogrožalo eksistenc delavskih družin z odpuščanjem naših prištejev, bi bila naša zmaga in napredek na Jesenicah še večja. Za bodočo bomo prepričali tudi to. Zastavili bomo vse sile, da se naših ljudi ne bo metalo na cesto, nemškimi tujcem pa dajalo kruha na naših tleh. Merodajni krogi v tamošnjih tovarnah pa naj si zapomnijo, da so minuli časi, ko so pri nas gospodarili demokrati in odločali potom svojih bank o usodi slovenskega, državi vdanega delavstva.

Razmere na Jesenicah in zadnje tamošnje volitve s predhodnim volilnim bojem naj bodo naši vladi resen opomin za nadaljnje postopanje v takih krajih. Smo lojalni napram sedanjim vladim in taki bomo tudi ostali, ako bomo dobili dokaze o razumevanju naših zahtev.

Našim jeseniškim tovarišem pa se zahvaljujemo za vztrajnost in požrtvovalnost. Vstrajajte še naprej, razmere na Jesenicah se morajo in se bodo spremenile! — To velja tudi za ostale delavske revirje!

Volilni shod NSS v Mariboru

se vrši v soboto 13. sept. ob 8. uri zvečer v dvorani gostilne „Jadran“, Rotovski trg.

Dnevni red: Občinske volitve v Mariboru.

Poročata tov. Roglič in Brandner.

Somišljeniki vsi na shod!

O državnih nameščencih

je priobčila »Pravica« zelo vestno sestavljen, obširen in pregleden članek. Vsebinska teža tega članka se ne tiče samo državnih komisij za regulacijo uradniških razmer, marveč bi jo toplo priporočali tudi upravam javnih avtonomnih korporacij, in zasebnim služboдавcem. Članek, ki sestoji bistveno iz dveh delov, se peča v prvi polovici s podrobno kalkulacijo izdatkov, ki so potrebni za skromno vzdrževanje uradniške družine. Dasi članek nikjer ne pretirava in je opustil vsakršni tudi najmanjši luksuz (tobak, gledališče, kino) in nekatere postavke sploh popolnoma prezrl, znaša njegov eksistenčni minimum vendar mesečno 6000 Din za šeststeroglavo družino. Pri tem pa seveda tudi niso vpoštevana izdatki onih nameščencev, ki morajo plačevati poleg te eksistenčne kvote še mesečno amortizacijo za pohištvo, opremo in nebroj potrebščin. To so oni nameščenci, ki jim je vojska vse vzela in ki so si po vojni ustvarili lastno ognjišče. Če primerjamo te horendne, a vendar skromno kalkulirane neobhodne izdatke s tabelo službenih prejemkov, je na prvi pogled jasno, da mora biti hočeš nočeš tudi najsolidnejši nameščenec, bodisi javni ali zasebni, preko vratu zadolžen, če nima slučajno zasebnega premoženja ali zasebnih dohodkov. Postranski službi pa danes pri tej ogromni brezposelnosti ni dobiti ne glede na to, da večina nameščencev za postranski zaslužek radi uradne zaposlenosti niti časa nima. Mi smo že v zadnji številki opozorili državno oblast, javne korporacije in zasebne služboдавce na to uradniško mizerijo ter povdarjali, da je že skrajni čas, da se imenovani činitelji pobrigajo za razžiranje uradniških dolgov. Kako pa naj se nameščenec z vso vneto in zbrano stišjo posveti poklicnemu opravilu, če ga med delom neprestano mučijo eksistenčne skrbi in če mu neprestano dohajajo v hišo opomini, tožbe in ekskekcije. Naj bi se zavzele za odpravo te nadloge tudi posamezne strokovne organizacije in politične stranke. Skrajni čas je že!

Preganjanje uradništva

po novi vladi ne privošči mirnega spanja glasilom osamljenih demokratov. Naiven bralec teh listov bi skoraj verjel, da je vprizorila sedanja vlada med uradničtvom pravcato preseljevanje narodov in javne pogrome s pištolo, kot se je to še nedavno vršilo pod Pribečevim režimom žalostnega spomina. Resnica pa je, da uradništvo že dolgo ni bilo tako mirno in brezskrbno glede terorja in šikan, kakor je sedaj, dasi se v novi vladi tudi kaže drugačnega političnega naziranja. Če se pa pože ne kopice korupcionističnih eksponentov k vrugu, ali če se postavi na odgovorna mesta strokovno kvalificirane moči, je pa to povsem v redu in to tudi vse pošteno uradništvo odkrito odobrava. Malokontente, ki so odtelili od korit, opozarjamo pa na njihove nedavno vprizorjene zločine napram uradničtvu, ki so ga na pristojnih mestih z lažnjivimi potvorbami denuncirali kot protidržavno ter izsilili njegovo premestitev. Sicer je pa to poseben kapitelj, o katerem se bomo z gospodi denuncijanti v kratkem zelo intenzivno pomenili, da bo javnost iz konkretnih dejstev spoznala vso moralno propadlost onih kreatur, ki danes venomer kriče o teroriziranju uradništva. Dejstva bodo dokazala, da so kričavi demagogi pri »Jutru« in »Narodu« v tem pogledu prostaški lažnjivi in denuncijanti; najlepši dokaz vsemu pa bo dejstvo, da se ne bodo upali radi napovedanih razkritij tožili. Javnost bo strmela, kaj vse premoreta moralna propadlost in zloba naših proslulih samostalev in njihovega poglavarja.

Politični pregled.

Notranjopolitični položaj.

V notranji politiki nimamo zaznamovalni znanj teden posebnih dogodkov. Vlada se je ustalila in dela nemo, naprej ter pripravlja zlasti predloge za jesensko zasedanje parlamenta, ki bo sklican najbrž v oktobru. Zelo važen predlog bo novi proračun, ki bo baje sestavljen za vsako pokrajino posebej, kar je edino prav v svrhu kontrole in pregleda. To je napravilo seveda pri centralistih nov vihar.

Kralj je še v notranjosti Srbije in obiskuje ljudstvo, pričakuje pa njegov povratek vsak dan. Takrat prične zopet politično življenje in opozicijski napovedujejo »važne dogodke«. To so pa pobožne želje starih vladodržcev, ki za kako vladno sploh ne pridejo nikdar več v poštev, tudi če bi sedanja vlada iz kateregakoli vzroka morala podati ostavko. O tem si je na jasnem tudi krona. Ta račun je prekrizan, odkar veje v Evropi drug veter.

Kaj je socializem?

(Iz dr. M. Rostoharjeve knjige »Socializem«.)

O bodoči državi se izraža erfurtski program takole: a) Vedno številnejše krize dokazujejo, da je postalo zasebno lastništvo produktivnih sredstev nerazločljivo od njihovega izkoriščanja in razvoja. Samo izprememba kapitalističnega zasebnega lastništva in produktivnih sredstev t. j. zemlje, rudnikov, surovin, strojev, orodja, prometnih sredstev — v lastništvo; b) družabna izprememba produkcije blaga v socialistično produkcijo t. j. skupna produkcija, more doseči, da postane veleprodukcija in vedno naraščajoča dobičkanost skupnega dela vir največje blaginje ter vsestranske in harmonične popolnosti.

S tem naj se doseže odstranitev gospostva kapitalističnega sloja in slojev sploh in obenem tudi odstranitev izkoriščanja in zatiranja meznega delavstva; tako preneha vsako izkoriščanje in zatiranje sploh.

Kako naj se uresniči prevod produktivnih sredstev v skupno lastništvo, ali mirnim potom t. j. potom razvoja (evolucije) in z legalnimi političnimi sredstvi, parlamentarno, ali pa z nasiljem, z dejansko revolucijo? Ali naj se uresniči razlastitev kapitala za neko nagrado ali brez nagrade, o tem se program socialne demokracije ne izraža in nazori socialistov se v tem oziru bistveno razmikajo: tu imamo evolucioniste in revolucioniste.

Socialistična produkcija naj se vrši po enotnem načrtu ali po besedah erfurtskega programa: izprememba produkcije blaga v socialistično produkcijo t. j. v produkcijo, ki jo vrši družba in za družbo.

Družba kot celota upravlja bolj smotreno uporabo produktivnih sredstev ter vodi in nadzira vso produkcijo, s čimer se odstranjuje anarhija kapitalistične produkcije in njene posledice: gospodarske krize in beda proletarijata.

Skupna produkcija pripada predvsem družbi kot celoti. To produkcijo mora družba — po odbitku tega, česar družba kot celota potrebuje — razdeliti med posamezne člane.

no in ravno nasprotno res. G. Jovanović je kar najbolj nepristransko in lojalno izrazil svoje mnenje o sedanjih vladinih večini, ki je faktično tu in ima ravno zato pravico do vlade. G. Jovanović je mnenja, da sedanja situacija ne more imeti nepovoljnih posledic, da pa itak odgovarja za vse ona sama. O razsulu države ne more biti govora, pač pa o napredku in dobrem razpoloženju ljudstva. Glede sporazuma je g. Jovanović mnenja, da se mora rešiti, ker je to star problem. To se mora urediti polagoma. Razvoj vsega bo ljudi naučil, da bodo postali pametnejši. Kdor se ne strinja s tem, kar se dogaja, temveč hoče drugače, se bo pač moral udati in delati naprej pridno in pošteno. Dela ima vlada dosti, priprave za parlament, a pokazati ne more nič, kar je razumljivo. — To je stvarno mnenje skupščinskega predsednika in radikalnega prvaka o sedanjem položaju. To naj javnost primerja z senzacionalnimi lažmi v »Jutru« in »Narodu«, pa si bo na jasnem kako in kaj. — Zato bi prav nič ne škodovalo, če bi g. Nastas Petrovič določil zlasti našim jutrovcem meje dostojnosti in njihove pravice. —

Prijatelji pokojnega Stojana Protića nameravajo objaviti njegove zapiske, kar bo udarilo in razkrinkalo docela g. Pašića.

POGAJANJA.

Pogajanja z Avstrijo se bodo pričela 11. t. m. — Vlada razmotriva tudi o točkah za trgovinsko pogodbo z Ameriko. Tudi ta pogajanja se bodo pričela v kratkem. Pogajanja bo vodil g. minister O. Ribar. — Tudi Grčija želi nove stalne trgovinske pogodbe z našo državo. Tako se počasi urejamo tudi na zunaj.

Zakon proti korupciji

bo, kakor se kaže, zares prvi najpomembnejši akt sedanje vlade. Minister sodstva, dr. Hrasnica, je imenoval komisijo, ki ima nalog takoj pregledati ta zakonski načrt vlade ter predlagati spremembe. Komisija je sestavljena iz odličnih pravnikov in vseučiliških profesorjev ter ji predseduje dr. Kumanudi. Brezdomno pride ta načrt že v prvem zasedanju parlamenta v razpravo, potem pa se bo začel takoj izvajati. Po našem mnenju bo novi zakon vsem korupcionistom, ki tvorijo jedro današnjih kričavcev v opoziciji, zaprl sapo in z njimi tudi brezobzirno pomelel. Zginiti bodo zadnji reptilski ostanki Pribečev-Zerjavove stranke, ta dva prvaka bosta pa zgubila še prilastek o »samostojnosti«.

Tudi v radikalni stranki bo ta zakon marsikaj izčistil, ostali bodo v vodstvu stranke ljudje čistih rok, katerim bo za stvarno in resno delo.

Vsled tega smo mnenja, da je ta zakon prepotrebni predhodnik onih do-

Mo drugih državah.

ZBOROVANJE DRUŠTVA NARODOV V ZENEVI.

Po londonski konferenci prihajamo k drugemu važnemu aktu, ki je istakto namenjen splošnemu pomirjenju Evrope.

V Zenevo je sklicalo Društvo narodov konferenco vseh evropskih držav. Tudi Rusija bo zastopana kot gost.

Tudi ta konferenca bo rodila obilo uspehov. Zato nam podajajo garancijo močje največjih evropskih držav.

Mala antanta, ki se je o tem že razgovarjala na sestanku v Ljubljani in ki jo je neki ljubljanski demokratični dnevnik hotel smešiti, zlasti našega zunanjega ministra dr. Marinkovića, si je svesta velikih nalog, ki jih bo morala proučiti in tudi prevzeti v realizacijo.

godkov, o katerih že tedne sanjari naše mladodemokratsko časopisje — v strahu in trepetu. Veliki dogodki so na pragu naše notranje politike, a teh se naši Zerjavovci in hrvaški Pribečevci boje kot hudiča. Mi pa pozdravljamo vladno delo, ker smo uverjeni, da more le na ta način priti pomoč tudi najbednejšim — našemu delovnemu ljudstvu in uradništvu, našemu proletarcu. Ne pričakujemo dosti za naše ljudstvo od nobene vlade. Eno pa pričakujemo — red in pravico in s tem uvaževanje ljudskih želj in potreb — našo notranjo konsolidacijo!

STRAH.

Pred novim zakonom za pobijanje korupcije je nastal silen strah. V Slovaniji pridejo naprej na vrsto »jutrovc«, vsaj tako namigavajo sami, no in potem pa še razni drugi sekvenci. — Bivša Bambergova tiskarna baje ne stoji trdno, zato so se na vsedli iz previdnosti še na ono v Knafjevi ulici.

Dr. Zerjav se bliža svoji — »samostojnosti«.

Samostojna demokratska stranka ali JDS je v popolnem razkroju. Demokrat Davidović je s svojim nastopom pokazal, da je njegovo delovanje pravilno in da se zares giblje v mejah pravega demokratizma. To so uvidili tudi vsi trezni pristaši JDS. In na sestanku v Rogški Slatini se je sprožil prvi kamen. Dr. Kukovec je pokazal Zerjavu hrbet in odšel s sestanka. Potem je javnosti pojasnil in utemeljil svoj korak in izstop iz Zerjavovega kroga. V Mariboru so na tak korak vodilnega demokratskega politika že komaj čakali in danes ima dr. Kukovec na svoji strani že nad dve tretjini Zerjavovih pristašev. Tako se danes zares lahko govori o likvidaciji JDS na Stajerskem.

Prav nič drugače ni pri nas v Ljubljani. Tudi tu se že kaže reakcija, ki je ne bo mogel nihče več zaježiti. Iz vodilnih krogov JDS se že čujejo glasovi, da hočejo žrtvovati dr. Zerjavo. Uvideli so, da tako ne more naprej in da je Zerjav že zmenjal vse celine. Radovedni smo, kak bo celoten razplet. To radovednost pa nam utegnejo razčistiti že prihodnje občinske volitve v Ljubljani, ki bodo baje v oktobru. Za takratni nastop se ta »samostojna« gospoda mora prav kmalu odločiti. Takrat pa se bo posvetilo tudi v onem skritem kotičku JDS, iz katerega so prihajale doslej razne neomajne zaupnice »zaslužnemu« g. Zerjavu — pokazala se bo Zerjavova »samostojnost«.

Razlike uradniških dekad in dodatki za penzioniste bodo vendarle izplačani. Denar ima finančni minister na razpolago, kar je poročal na vladni seji in zahteval odobritve.

6. Vprašanje udeležbe vseh na vojaški kontroli interesiranih držav.

Konferenca bo trajala več dni.

Otvoritev konference se je pričela s slovesno mašo, ki jo je daroval škof Besson. Udeležili so se vsi zastopniki brez razlike veroizpovedi. V poudeljek pa je bila otvoritvena seja. Za predsednika je bil izvoljen predsednik švicarske republike Motta. Nato so se vršile volitve v razne komisije, ki so takoj pričele z delom.

RUSIJA.

Iz Rusije prihajajo razna nasprotujoča si poročila, ki so po svojih različnih izvorih povsem različna, deloma pa so poslana ali pri nas napisana z gotovim namenom in to v časih, ki naj tem namenom služijo in so zato najbolj prikladna. Ruskih razmer se tedaj ne sme vzeti tako tragično, kakor jih slikajo nekateri listi. Upoštevati moramo to, kako velik kompleks zavzema Rusija, kako je razvita in kake pretrsljaje je doživela. Vpoštevaje vse to se mora priznati, da je v Rusiji že kolikor-toliko red in da je na potu konsolidacije. Boljševizem je bavljal. Tudi nobena druga vlada bi ne imela več sreče. Razvoj dogodkov v zapadni Evropi bo olajšal razmere tudi v Rusiji. Razne metode, ki jih je uvedel sedanj režim v Rusiji za nas ne smejo biti meča. Vsa ostala Evropa je dolžna, da Rusiji pomaga na noge. Potem tudi tam ne bo govora o lakoti, pomanjkanju in odpad del bo ves strah pred boljševizmom.

NEMCIJA.

V nemškem državnem zboru so odobrili londonski dogovor. Napetost je bila velika, ker so se nemški nacionalci upirali in hoteli vreči vlado pri glasovanju o železnicih, kjer je bilo treba dvestetjinske večine. Bati se je bilo, da bo parlament razpuščen. V zadnjem trenutku, tik pred odločilno sejo, pa so se nacionalci premislili, kar smo že v našem zadnjem listu napovedovali, ter so glasovali za vlado. — S tem je nemški narod napravil ogromen korak naprej v svojo korist, obenem pa odstranil komplikacije razvoja započete smeri v drugih državah.

ITALIJA.

Notranje razmere v Italiji delajo Mussoliniju velike skrbi. Odpor proti njemu in fašizmu je mogočen. V protifašistovskih vrstah se vrše konference o organizaciji protifašistovskih sil. Razgovorov se udeležujejo tudi vojaški krogi! Reakcija narašča in bo Mussoliniju prav kmalu zrasla preko glave. — Vlada namerava ustaviti odredbe glede izsekavanja kraških gozdov po lastnikih, ki jih je oropala lastninske pravice. — Prav tako je vlada zopet dovolila delovanje slovenskih izobraževalnih društev, kar je bilo doslej prepovedano. — Tako popuša g. Mussolini korak za korakom.

NA KITAJSKEM

je izbruhnila meščanska vojna. Uporniki razpolagajo z armado do 100.000 mož. Guvernerja podpirajo ameriške čete, ki hočejo zadušiti upor.

Razširjajte „Novo Pravo“!

Našim rodbinam

priporočamo našo pravo domačo KOLINSKO CIKORIJO, izvrsten pridelek za kavo.

Po programu morajo biti namreč samo produktivna sredstva skupna last, dočim se morajo konsumna sredstva razdeliti in morajo tako preiti v zasebno lastništvo.³⁵

Program pravi dalje, da se pri sedanjem družabnem redu kljub ogromnemu naraščanju produktivnosti človeškega dela koristi produkcije monopolizirajo. V tem oziru nastane v bodoči državi izprememba, tako da bodo imeli vsi »enake dolžnosti« in »enake pravice«, in sicer brez razlike spola in plemena.

Marks³⁶ zahteva predvsem skupno lastništvo vseh produktivnih sredstev in javno, po načrtu izvedeno organizacijo dela ali, kakor pravi Marks sam: številne individualne delovne sile se javljajo kot ena sama družabna delovna sila. Celotna produkcija družbe je skupna produkcija. Del te produkcije rabi zopet kot sredstvo za skupno produkcijo. Ta del ostaja skupen. Drugi del pa uporabljajo člani družbe kot sredstvo za vzdrževanje življenja. Ta del se mora torej razdeliti med člane. In kaj je z upravo teh sredstev za vzdrževanje življenja? Način tega razdeljevanja se bo menjaval po posebnem načinu družabnega organizma produkcije, kakor tudi po pristojnem zgodovinskem razvojem višku producentov.

Delež vsakega producenta na življenjskih sredstvih določa njegovo delavno dobo.³⁷ Delavna doba igra torej dvojno vlogo: Njena družabno smotrna razdelitev uravnava privilno razmerje različnih funkcij dela glede na razne potrebe; z druge strani pa je delavna doba obenem merilo individualnega producentovega deleža na skupnem delu in s tem tudi merilo deleža na individualno užitem delu skupnega produkta.

Enako pravi Engels:³⁸ Anarhijo v skupni produkciji odstrani zavedna, načrtom ustrezajoča organizacija.

³⁵ N. B. I. V tem je bisvena razlika med komunizmom in socializmom.

³⁶ Kapital I., str. 45.

³⁷ To je v prvi fazi komunistične družbe. Glej Marksov Kapital I., str. 45, 492—498, in Zur Kritik des sozialdem. Parteiprogrammes.

³⁸ Umwälzung der Wissenschaft, str. 270.

³⁹ Engels, n. o. m.

⁴⁰ Was die Sozialdemokraten sind und was sie wollen, 1892, str. 18.

Poročila z dežele.

Maribor. — »Volksstimm« se strašno jezi, ker je naše zadnje zaupniško zborovanje v Mariboru tako dobro uspelo. Pravi, da nas je bilo vseh skupaj samo 40. Nimamo nič proti temu, če užaljeni socialni demokrati poljubno zmanjšujejo naše število, ker tako postopajo ti »resnicoljubni« socialisti od nekdaj, posebno pa v zadnjem času, odkar se njihove vrste vidno redčijo. To tolažbo jim v teh težkih dneh radi privoščimo. Odločno pa moramo ta klaverni listič zavrniti in naglasiti, da je impertinentna laž, če se očita tov. Rogliču, da je na omenjenem zborovanju govoril, da po stanem on mariborski župan. Res pa je, da je tov. Roglič izjavil, da dobi župana narodni blok, kar je gotovo in o čemer se bodo gospodje pri »Volksstimm« kmalu prepričali. Znano nam je, da bi tov. Roglič Boga hvalil, če bi mu bilo prizanešeno delo v občinskem zastopu, ki ni lahko za človeka, ki vestno vrši svojo dolžnost. Ljudem pa, ki tako predrzno lažejo, kakor je to pokazala zadnja »Volksstimm«, se dá samo tak odgovor, kakor ga bodo zvedeli 21. septembra. Značilno je tudi utemeljevanje tega lista, da je bil narodni blok stvorjen samo iz tiskarske politike. Tiskarno naj bi socialni demokrati raje ne omenjali, kajti znano je, da so brez vsakega dovoljenja investirali za neko šolsko knjigo v ljudski tiskarni, ki je njihova last, namesto 11.000 kar 100.000 Din občinskega denarja. Toda kljub tej nepoštenosti svoje tiskarne ne bodo resili iz polomije.

Iz Slovenjgradca. Za občinske volitve, ki so se vršile 15. avgusta smo stvorili v smislu navodil naše stranke socialistični blok, ki je dobil 59 glasov in vsled tega 4 mandate. Izvoljeni so: tov. Albert Puncer, Janko Zupančič, Franc Canko in Ivan Rauter. — Dne 25. avgusta se je vršila prva seja novega občinskega odbora. Dnevni red je določal volitev župana in občinskih svetovalec. Pri tem smo napravili z radikalno-demokratsko koalicijo kompromisni pakt proti Nemcem, katerim so se pridružili tudi 3 klerikali ter so na ta način Nemci razpolagali z 8 mandati, mi z radikalno-demokratsko koalicijo pa z 9. Pri tem je prišlo do velikega prekanja, ker so demokrati zahtevali župansko mesto zase. Gordijski voz je presekala radikalna izjava, da odstopa od demokratov in da bo glasoval za našega župana. Na ta način je bil izvoljen za župana Franc Canko z liste socialističnega bloka. S tem pa so bile

do pičice izvedena tudi vsa strankina navodila in tukajšnji dogovori.

Za občinske svetovalce so bili izvoljeni: Albert Kopač, Ivan Rojnik in Leopold Puncer. Tako je naša stranka tudi tu zastopana. Istotako pa so naši tovariši zastopani v vsakem odseku, v nekaterih celo po dvakrat ter so na ta način demokrati popolnoma vezani in odvisni.

Prepričani smo, da nam bo ta občinski zastop delal čast in da bodo prihodnje volitve naši stranki prinesle še več uspehov. Mi tukaj bomo že storili svojo dolžnost.

Iz Kočevja. — V nedeljo 7. t. m. se končno vendarle enkrat vrše tudi pri nas občinske volitve. Vložene so sledeče kandidatne liste: 1. Narodno-radikalna demokratska lista. 2. Delavska in obrtniška zveza v Kočevju. 3. Kočevska gospodarska lista (Nemci). 4. Delavska lista SLS. — Edina lista, ki ima namen zastopati delavske sloje v občinskem odboru, je Delavska in obrtniška zveza v Kočevju, ki ima drugo volilno skrinjico. Tudi je ta lista edina, na kateri niso zastopani bankirji, advokati, razni ravnatelji, velekapitalisti in tlačitelji nižjih slojev, ampak samo sotrpini delavstva. Kandidati te liste so sami taki, ki čutijo na lastni koži moč velekapitala, korupcije in splošne revščine. Ta lista je prestala že do sedaj boj, kakršnega najbrže še niso doživeli še nikjer v vsi Sloveniji o priliki občinskih volitev. Če bi se se nahajali med našimi kandidati gospodje, ki so bili toliko srečni, da so meli priložnost na račun staršev do tridesetega leta ali še dalje trgati hlače po šolskih klopih, bi bil gotovo izostal omenjeni boj, bili bi pa pri tem oškodovani delavski sloji. Delavci! Prepričani smo, da se ne boste pustili pregovoriti od nasprotnikov, ampak da boste vsi kakor eden vrgli svoje kroglice v drugo skrinjico. S tem boste odgovorili našim tlačiteljem in pokazali, da ste se naveličali stradanja, preganjanja in praznih obljub od raznih strank. Premislite, da vas kandidati nasprotnih list niso poznali poprej, še manj pa vas bodo po volitvi. Prišli bi samo radi z vašimi glasovi do svojega cilja in vas izkoriščali še naprej. Zavedajte se, da je odvisno občinsko gospodarstvo, ki je najvažnejše v državi, od vas. Upamo, da še niste pozabili biča, ki ga vihte nad vami razni ravnatelji in inženirji, kakor tudi ne na posledice zadnje stavke, ki vam je bila vsiljena. — Zavedni delavci! Vsi na volišče, druga skrinjica je vaša!

Iz stranke.

Seja osrednjega izvrševalnega odbora NSS v Mariboru. Vsem tovarišem članom o. i. o. sporočamo, da se odpelje iz Ljubljane z vlakom, ki odhaja ob 5.28 in pozivamo vse tovariše ob progi Ljubljana-Maribor, da vstopijo v ta vlak. Ker je dnevni red seje v Mariboru zelo važen, in ker moramo s svojo udeležbo podpreti tudi naš mladinski zbor, pričakujemo, da se bodo vsi člani izvrševalnega odbora zanesljivo udeležili te seje.

Poziv tovarišem! Naše mladinske organizacije priredijo dne 7. in 8. septembra v Mariboru svoje glavno zborovanje. Tega zborovanja se udeležijo tudi člani načelstva in osrednjega izvrševalnega odbora, ker se vrši dne 8. septembra v Mariboru seja osr. odbora. Potrebno pa je, da mladinsko gibanje podpro s svojo udeležbo tudi zastopniki vseh naših krajevnih organizacij ter vsled tega pozivamo vse naše tovariše, katerim bi bilo mogoče poihetiti na mladinsko zborovanje v Maribor. Opozorjamo na to, da imajo vsi udeleženci polovično vožnjo ter smo vsem krajevnim organizacijam poslali primerno število izkaznic, katerih naj se izletniki poslužijo. Ljubljanski tovariši dobe izkaznice v strankinem tajništvu še v soboto ves dan. Izkaznice je treba na vstopni postaji žigosati in kupiti listek do Maribora; isti listek potem velja za povratno vožnjo. Tovariši! Dne 7. in 8. septembra je zopet naš praznik, zato pohitite vsi, ki vam je napredek in razvoj narodnega socializma pri srcu, v Maribor.

Zborovanje NSS v Mariboru. — Agitacija za občinske volitve. — V sredo dne 27. avgusta je priredila krajevna organizacija NSS v Mariboru v prostorih gostilne »Jadranc« zelo lepo uspelo zborovanje zaupnikov, ki mu je predsedoval predsednik krajevnih organizacij tov. Zunderl, kateri je ob otvoritvi pozval zbrane tovariše, da se v spomin nedavno preminulega tovariša Gerbeca dvignejo s svojih sedežev. Nato je podal strankin tajnik, tov. Brandner, poročilo o političnem položaju. Obrazložil je persekucije naših somišljenikov pod bivšim režimom, radi katerih je bilo načelstvo stranke prisiljeno obrniti se na bratsko stranko v Prago. Razmotrival je naše stališče na pram Davidovičevi vladi in poudarjal, da je iz notranjepolitičnih dogodkov zadnjega časa razvidno, da je zavzemala naša stranka v državnoopravnem oziru skoz in skoz pravilno stališče, kar bo nedvomno koristilo tudi njenemu razvoju, ako bomo vsi, ki smo ostali zvesti ideji narodnega socializma, storili svojo dolžnost. Na besnenje sedanje

opozicije, ki ji ni mar ne narodni, ne državni interes, naj se odgovori z odpovedjo lažnjivega časopisa, predvsem samostojno-demokratskega. Končno je razvil načrt našega bodočega dela v Mariboru in široj severne meje in pozval zborovalce, da vodstvo organizacije in tajništvo pri delu vsestransko podpirajo. — Za tov. Brandnerjem je dobil besedo občinski svetovalec tov. Roglič, ki se je pečal s predstojnimi občinskimi volitvami v Mariboru, ki se bodo vršile dne 21. septembra t. l. Lista narodnega bloka je na prvem mestu, na drugem mestu je socialdemokratska, na tretjem nemška, na četrtem pa lista Zagorskega. Naša stranka je šla v narodni blok predvsem zato, da z zmago narodnega bloka okrepi narodni življenjski Maribor in potisne Nemce v brezupnost. To je NSS storila tem lažje, ker prevladujejo na listi narodnega bloka kandidati z odličnim socialnim čustvom. Gre za to, kar naša stranka zahteva že od vega svojega početka: da naj dobi na domači zemlji kruh v prvi vrsti domači človek. Zmaga narodnega bloka je zagotovljena, ker imata na podlagi izida zadnjih volitev obe stranki, Nemci in socialni demokrati, skupaj komaj do 2000 glasov, medtem ko jih ima narodni blok sam okrog 3000. Pač pa obstoji nevarnost, da se bo mnogo naših ljudi zanašalo na to zmago in da bodo ostali doma. Mi pa ne smemo iti za tem, da dobimo večino po sedanjem krivljenem volilnem redu, marveč moramo stremeti po absolutni večini. Tu in inozemstvo naj vidi, da so v Mariboru samo še ostanki nemštva, ki nič več ne štejejo. Za nas, narodne socialiste, ki zastopamo interese malih ljudi, pa je to vprašanje obenem eminentno socialnega pomena, ker bomo šli, ko bo rešeno narodno vprašanje, tem lažje in s tem večjim uspehom na rešitev socialnega vprašanja. Rešiti je treba gospodarsko vprašanje našega delavstva. Zato moramo zlasti med delavstvom agitirati od osebe do osebe. Vsem volilecem moramo raztolmačiti, za kako veliko in važna vprašanja gre pri teh volitvah. Govornik je v nadaljnjih svojih izjavah razpravljal o načinu naše agitacije in je končno temeljito obračunal s socialnimi demokrati, ki se predznoje nam očitati, da gremo v narodnem bloku v volitve skupaj s kapitalističnimi strankami. Kaj takega se upajo trdit ljudje, ki so bili cela tri leta v mariborski občini v zvezi s kapitalisti, sami pa so gospodarili naravnost škandalozno. Poročili obeh poročevalcev, tako tov. Brandnerja kot tov. Rogliča, da bili sprejeti z ve-

likim odobravanjem. Nato se je tov. Gerbec, oče pokojnega tov. Izidorja Gerbeca, zahvalil stranki za sožalje, ki ga je izkazala njegovemu pokojnemu sinu. Tovariši predsednik je nato opozoril na prireditve narodno-socialistične mladine v dneh 7. in 8. septembra ter zaključil zborovanje.

Tajništvo NSS v Mariboru se je preselilo v Frankopanovo ulico Stev. 17., kjer je bila poprej Jugoslovanska hranilnica in posojilnica. (Vhod skozi dvorišče).

Zborovanje zaupnikov NSS v Ptuj. — V soboto, 6. t. m. se vrši v Ptuj ob pol 8. uri zvečer v Narodnem domu zaupniško zborovanje naše stranke. Na zborovanju poroča zastopnik načelstva iz Ljubljane. Tovariši iz Ptuja, udeležite se zborovanja polnoštevno!

Zborovanje NSS v Litiji. V nedeljo, 31. t. m. se je vršil v Litiji javen shod naše stranke, ki je v vsakem oziru izborni uspel. Shodu je predsedoval predsednik krajevnih organizacij tov. Bizjak. Kot glavni govornik je nastopil član strankinega načelstva tov. Rupnik. V daljšem govoru je obrazložil govornik razmere v naši državi, naše stališče k sedanji vladi v Beogradu ter nam v lepih besedah naslikal program narodno-socialistične stranke. Vsi so pritrdjevali njegovim jasnim besedam in celo nasprotniki so morali priznati, da je narodno-socialistična ideja najpravičnejša za razvoj in napredek našega naroda.

Sestanek NSS v Hotiču. Kljub temu, da naša stranka nima v Hotiču lastne krajevnih organizacije je bil sestanek v nedeljo popoldne prav dobro obiskan, kar je dokaz,

da se tudi mali kmetje živo zanimajo za program narodnega socializma. Zborovanje je vodil predsednik litijske krajevnih organizacij tov. Bizjak. Strankin podnačelnik tov. R. Juvan pa je poročal o vseh političnih važnih dogodkih ter posebno poudarjal, da je dolžnost vsakega državljanca, da se zani-ma za javna in politična vprašanja, da postopanje vodilnih političnih strank odobrava ali pa tudi kritizira. Živo nam je obrazložil pomen narodnega socializma, kateri edini zamore ustvariti enotno fronto duševnega in ročnega proletarijata. Po zborovanju se je vršila prav zanimiva razprava o vseh aktualnih političnih in gospodarskih vprašanjih ter so tamonjši domačini izrekli željo, da se večkrat pridemo med nje, ker so tako osamljeni in potrebni odkritosrčnih in poštenih besed.

Shod NSS v Zagorju. V nedeljo dopoldne je priredila naša krajevna organizacija v Zagorju javen shod. Zborovanje je bilo prav dobro obiskano ter so bili obširni prostori Müllerjeve gostilne popolnoma zasedeni. Shodu je predsedoval tov. Jelencar, ki je uvodoma pojasnil pomen zborovanja. Kot poročevalec je nastopil podnačelnik NSS tov. Juvan, ki je v daljšem, skoro dvehurnem govoru temeljito orisal politični položaj v državi, pečal se je v nadaljnjem govoru z razmerami v Sloveniji in končno pojasnil naše stališče do vseh dogodkov, ki so se dogodili zadnje tedne. Zborovalci so z odobravanjem sprejeli njegova izjavljanja ter ni nihče ugovarjal, kljub temu, da so shodu prisostvovali tudi nasprotniki.

Strokovni vestnik.

Jesenice. — Po inicijativi NSS se je v petek 29. pr. m. vršila v pisarni KID na Jesenicah anketa z namenom, da se ugotove vzroki mnogostevilnih odpustov delavstva in da se popravijo krivice, ki so se izvršile z odpusti. Enkete so se udeležili Inšpekcija dela po inž. Dornanjk, Delavska zbornica po tajniku Kopaču, NSS po tajniku Kravosu in zaupniku Božiču, Kovinarska organizacija po tajniku Golmajerju z delavskimi zaupniki in ravnateljstvo KID po ravnatelju Noutu in dr. Obersnelu. Razprava je pokazala, da tišijo vzroki v tem, da ovira razpečevanje izdelkov KID tuj import in bi se morali podvzeti koraki za odpravo tega stanja, ki resno ogroža eksistenco tamonjšega delavstva. Pri točki o zaposlovanju tujcev, ki so ostali v obratu, medtem ko so morali domačini na cesto, je NSS stala na stališču, da se imajo vsi nadomestiti z domačini. V tem vprašanju so gospodje s drugimi igrali kaj čudno vlogo, katero niso odobraval niti njihovi lastni člani. Razprava je trajala dve uri, ni pa prinesla za enkrat nikakega izboljšanja nastale krize. S tem vprašanjem se bomo pečali v prihodnji številki obširneje.

Litija. Pri nas ni več obstanka. Delavec je postal po zaslugi komunističnih huj-skačev brezpravna raja. Že par tednov delamo samo štiri dni v tednu, a še nikdo ne zga-ne, da bi nam pomagali. Podjetje obeta še hujše. Gotovo se bo še skril obrat in

slušimo tudi, da se bodo mezde znižale, a nikogar ni, ki bi to preprečil. Gospodje komunisti so se zgubili in jih ni sedaj nikjer. Delavstvo si pa ne upa potrkati pri NSS, ki mu je že pomagala, a se je potem oprijelo komunizma v svojo lastno škodo. Obup je vedno večji in ne vemo, kaj početi in kje iskati pomoči. — Predljuder. — Obrnite se na tajništvo NSS, ki se bo sigurno zavzelo za vas. Otržite se svojih komunističnih zapeljivcev in vstopite v NSSZ. (Op. ured.)

Trbovlje. Riziko dela. V četrtek, 28. t. m. se je smrtno ponesrečil v službi naš somišljenik Alojzij Manfreda na dnevnem kopu Doberna. Pri vrtanju z vrtnim strojem se je vsled strela in preoblega deževja vdrla na njem precejšnja množina zemlje in kamenja ter ga pokopala pod seboj. Polomila mu je roke, noge, prsa ter razkrla glavo, da je nesrečnik takoj izdihnil še predno je bila kaka rešilna akcija mogoča. Zapušča nepreskrbljeno ženo in tri otročičke. Pogreb se je vršil v soboto ob 4. popoldne pri obilni udeležbi njegovih sotrpinov-rudarjev ter z rudarsko godbo.

Ljubljanski člani NSSZ imajo svoj članski sestanek v nedeljo 14. t. m. ob 10. uri dopoldne v prostorih »Bratstva« v Narodnem domu. Ker je dnevni red vveličaven, naj pridejo vsi člani zanesljivo in točno. Vabljeni pa so tudi prijatelji NSS.

Mladinski vestnik.

Vsem udeležencem na pot v Maribor.

Jutri gre naša pot v Maribor. Da bo ta naš prvi pohod na severno mejo discipliniran in brezhiben, se ravnajte vsi po sledečih navodilih:

Odhod z vlakom št. 613. ob 5.28 iz Ljubljane. Nihče naj ne odide prej ali pozneje. Vodniki so za to odgovorni. Kupite si vsi cele vozne listke, ki veljajo tudi za povratek in žigosajte izkaznice. Udeleženci na progi Ljubljana-Maribor, pazite na odhod vlaka. Bodite točni. Sledite pozivom vodnikov.

Znaki: Vsak udeleženec imej znak: klado in pero. Preskrbite si pri odboru znake. Vodniki imajo v gumbnici narodno-rdeč trak.

Sprevod: Po prihodu vlaka se formira sprevod, katerega uredijo vodniki. Sledite njihovim navodilom, da ne bo zmešnjave.

Prapori: Vsaka organizacija, ki ima prapor, ga mora brezpogojno vzeti s seboj.

Seja zastopstva mladine: Vsi člani po sprevodu takoj k seji, da se omogoči takojšnje delo.

Obed: Obed bo preskrbljen v gostilnah pri tov. Zunderlu, Frankopanska ul. 11 in v »Jadrancu«. Tu obedujte vsi.

Glavni zbor je ob 1. uri popoldne. Bodite vsi točni!

Stanovanje: Na zborovanju dobijo vsi udeleženci potrebne podatke. Je za vse preskrbljeno.

Akademija: Zvečer ob 7. uri v Narodnem domu. Vsi udeleženci se je udeležijo. Vstopnice bodo v predprodaji na zboru. To velja tudi za veselice.

Izleti: Kdor le more, naj se jih udeleži. Združeni so z ogledovanjem industrijskih naprav. Zato so tudi koristni.

Bratje in sestre! Sledite tem navodilom, ker le potem bo vladal celo pot red. Na vsak način potujte vsi s prvim jutranjim vlakom ob 5.28 uri. O. i. o. JNSM.

Bratstvo v Kranju priredijo nedeljo, 14. t. m. veselico v gostilniških prostorih g. Jerala. Spored bo objavljen v prihodnji številki »N. P.«

Kranjsko »Bratstvo« se udeležijo mladinskih dni v Mariboru s svojim tamburaškim zborom. Odhaja v soboto s polnočnim vlakom iz Ljubljane.

Tedenske novice.

Naročnikom-zamudnikom. — Pričakovali smo, da se bodo naši naročniki v polnem številu poslužili položnic, ki so jih prejeli pretekli mesec vsaj tega prvega! Toda neverjetno malo se jih je dosedaj odzvalo. Tako dalje ne more iti! Naročnino mora brezpogojno vsakdo plačati! Kdor do 15. t. m. ne poravnava naročnine do konca septembra, mu ustavimo list, dolg pa bomo iztirjali.

»Londonski sporazum« je bil kot sad te konference v Londonu podpisan 30. avg. Davidovičeva stranka se krepi. Liberalci v Srbiji so javili svoj pristop k Davidovičevi stranki. Tudi pri nas v Sloveniji se opaža tako gibanje.

Valuta raste. Naša valuta zaznamuje v Curihu stalen porast. Danes notira 6.95. To je najboljši barometer za položaj vlade, o kateri »Narod« vedno kriči, da je v krizi.

Oprošteni komunisti. Pred kazenskim senatom v Ljubljani je bilo ta teden oproščenih 7 komunistov, med njimi tudi dr. Lemež, ki so bili obtoženi zaradi propagande komunizma na shodu 1. maja.

Velikostno zborovanje bivših vojakov na Brezjah. V nedeljo 31. avgusta se je na Brezjah vršilo imponentno zborovanje bivših vojakov izza svetovne vojne. Prireditve so organizirali bivši vojni kurati, na čelu jim g. Bonač. Zbralo se je na prijazni planoti preko 10.000 ljudi. Našli si tam razne znanee in prijatelje brez razlike stana in strankarske pripadnosti. Vsi so se poklonili spominu v vojni padli tovariši, katerim so napravili spomenik. Napravili so se tudi sklepi glede invalidov, zlasti slepcev. — G. Bonač je imel lep, pretresljiv govor, da so se izločili. Po masi so opravili navzoči kurati molitve za padle. Nato se je vršilo zborovanje, kjer so nastopili razni govorniki, med temi tudi major Colarič. Svirala je vojaška godba. — Cela prireditev je bila lepa, patriotična, brez političnih pimesi. — »Slov. Narod« ve povedati drugače. Mi pa mu povemo to, da se je ravno na tem zborovanju izrazila želja, naj se preneha z očitnanji o avstrijskanstvu itd., ker je neokusno in tudi neumestno. Saj ve vsakdo, kake so bile razmere. Ako bodo gospodje okrog »Naroda« to upoštevali, nam bo prav; če se jih pa nič ne prime, bomo udrihali naprej, ker to mora nehati!

Koncesije Nemcem. Ker »Slov. Narod« toliko čveka o koncesijah naše vlade Nemcem, naj nam tudi odgovori, jeli so dobili kake koncesije Nemci od Zerjave, Pribičevica in Pašica! Če tega odgovora »Slov. Narod« ne da, potem ga bomo dali o priliki mi in povedali vse, in še mnogo več, kakor bi smeli. — Sicer pa so imeli »Narode« in okrog njega stoječi demokrati časa in prilike dovolj »zagiglati« vse Nemce, pa tega niso storili, ampak jih ščitili in zobali iz masnih nemških korit s svojimi gotovimi »naprednicami« in »nacionalnimi« advokati.

Državni svet naj ščiti one demokratske prenapetežne in Zerjavove konfidente, ki so svoje kolege denuncirali in dajali Zerjavu na listo, da jih je preganjal. Nikomur izmed teh se še ni skrivnil las, a že vpijejo in rotijo državni svet. In svoj čas je bilo to dopustno, kar je sedaj nedopustno, recimo kaka premostitev iz »službenih ozirov« kam v Makedonijo. Tako so gospodje polnih ust pravičnosti. — Ne privoščimo in ne želimo tega nikomur, napravi naj se v državi in v uradih drugim potom red. To pa rečemo, da bomo z znanimi konfidenti vendar tudi javno obračunali, ko se duhovi pomirijo, da se ne bo reklo, da smo denuncirali. Toliko »kulture« se imamo napram propalcam!

Naokoli hišnih posestnikov. — Pri ministru na socialno politiko so 1. t. m. potekali zastopniki hišnih posestnikov iz cele kraljevine z znano zahtevo, da se zakon o zaščiti najemnikov, ki poteče koncem tega leta ne podaljša. Tudi pri predsedniku vlade so prosili pomoči v tej zadevi. — Kaj sta dva gospoda hišnim posestnikom odgovorila, ne moremo kontrolirati. Zato se v to tudi ne spuščamo. V tej stvari smo že neštetokrat razveljavili naše stališče in temu tudi dali prav odločen povdarek na merodajnih mestih. Oglasimo pa se zopet danes in to na naslov vlade, ki je dolžna sicer upoštevati in gledati na vse sloje, najbolj pa na najrevnejše in to so gotovo v pretežni večini stanovanjski najemniki: delavci, uradniki, upokojenci, invalidi, vdove in sirote. Zato in v imenu teh svarimo in rotimo vlado pred usodepolnim korakom, ki bi ga naredila, ako bi kratkoma ugodila zahtevam hišnih posestnikov. Gre pri tem za vprašanje, kdo več trpi, kdo je že več trpel in kdo bi ali bo več trpel. — Smo za izboljšanje stanovanjskega zakona, a zboljšanje je treba tako, da bodo to zboljšanje uživale obe strani, najemniki in posestniki. To pa se ne da urediti brez noči! Tu je treba študija in konferenc z zastopniki vseh prizadetih. Potem se naj šele napravi nov zakon, ko je dosežen sporazum. Do takrat pa se mora podaljšati sedanji zakon. Od vlade zahtevamo, da učne takoj to vprašanje. Skliče naj konferenco, h kateri naj pokliče tudi zastopnike delavskih strank poleg zastopnikov najemnikov in posestnikov. — Delati pa bo treba predvsem na omilitve stanovanjske bede. V tem pogledu bi vlada lahko veliko ukrenila, ne da bi moralasegati v žep. Krediti stavbnim zadrugam za zidavo stanovanjskih hiš (zato treba samo večje posojila, ki bi se odplačevala v rata) bi voliko odpomogli. Potem pa ureditev razmera z Rusijo, da bi mogli oditi tu živeči Rusi brez skrbi v domovino.

Skandalozni pravilnik o zaposlitvi inozemskih delavcev! — To lahko rečemo, da je takot. Vsi inozemski delavci morajo preč od nas, samo ruski »emigrantov« ta pravilnik ne zadene, oziroma jih izvzema. Principijelno smo zoper inozemce v kolikor našim odjedajo kruh. So pa tudi in morajo biti izjeme, ker nekatere stroke neobhodno potrebujemo in nam jih manjka. Ti naj ostanejo, da se domačini izvežbajo. In ravno med Rusi ne najdemo takih strokovnjakov. Ruski material je v splošnem veliko slabši od našega domačega in se je izobrazil ter se še izobrazil pri nas. In vendar so Rusi izvezti, medtem ko morajo razni češki specialisti preč. — To nam ne gre v glavo. Zato zahtevamo, da vlada to napako popravi. Za vse enaka pravica, prednost naj ima samo osebna in strokovna zmožnost! Rusom pa omogočite neoviran povratek v domovino.

Zahvala. — Podpisani se zahvaljujem g. dr. Jenšterju za njegov trud in zdraviljenje o priliki bolezni moje hčerke Vide. Zahvaljujem se tudi sestram strežnicam v občinski izobilnici v Trbovljah. Srčna hvala vsem! — S spoštovanjem Pavel Dornik, Trbovlje-Loke 248.

† Jera Malga, mati našega somišljenika in priista Toneta Malga je umrla v petek, 29. avgusta v Spodnji Šiški. Vsi prizadeži in spoštovani rodbini naše iskreno sožalje.

† Jakob Dimnik, šolski ravnatelj na Ledini v Ljubljani, ki se je šele tik pred sklepom šolskega leta podal v pokoj, je 1. septembra umrl. Zadel ga je jeklen med vožnjo v Ljubljano v Zidanem mostu.

Konfekcijska trgovina
O. BERNATOVIC
Ljubljana, Mestni trg 5